

FOR 1996-01-15 nr 23: Forskrift om forsøk med dyr.

DATO:	FOR-1996-01-15-23
DEPARTEMENT:	LMD (Landbruks- og matdepartementet)
AVD/DIR:	Avd. for matpolitikk
PUBLISERT:	Avd I 1996 45
IKRAFTTREDELSE:	1996-02-01, 1997-07-01
SIST-ENDRET:	FOR-2004-01-09-48
ENDRER:	FOR-1977-12-22-3409
GJELDER FOR:	Norge
HJEMMEL:	LOV-1974-12-20-73-§22, LOV-1974-12-20-73-§30, FOR-1976-11-19-3371

INNHold

Forskrift om forsøk med dyr.

Kapittel I. Almennelige bestemmelser

- § 1. Formål
- § 2. Virkeområde
- § 3. Definisjoner

Kapittel II. Godkjenning, tillatelser, ansvarshavende

- § 4. Godkjenning av forsøksdyravdeling
- § 5. Godkjenning og registrering av avls-/oppdretts- og forsyningsvirksomhet
- § 6. Godkjenning av ansvarshavende ved institusjon eller bedrift
- § 7. Krav om tillatelse
- § 8. Generelt vilkår for tillatelse til forsøk
- § 9. Tillatelse til institusjon eller bedrift til å utføre forsøk
- § 10. Tillatelse til feltforsøk
- § 11. Ansvarshavendes oppgaver

Kapittel III. Stell av dyr, planlegging og gjennomføring av forsøk

- § 12. Stell av og tilsyn med forsøksdyr
- § 13. Planlegging og gjennomføring av forsøk
- § 14. Gjennomføring av smertevoldende forsøk
- § 15. Gjenbruk av forsøksdyr
- § 16. Avliving av forsøksdyr

Kapittel IV. Journalføring, merking av og opprinnelse for forsøksdyr

- § 17. Journaler
- § 18. Merking av hund og katt
- § 19. Krav om særskilt opprinnelse for forsøksdyr

Kapittel V. Administrative bestemmelser

- § 20. Inspeksjon
- § 21. Klage
- § 22. Dispensasjon
- § 23. Instruks for forsøksdyrutvalget
- § 24. Rapporter og årsberetning
- § 25. Straffebestemmelser
- § 26. Ikrafttreden og overgangsbestemmelser

Forskrift om forsøk med dyr.

Fastsatt av Landbruksdepartementet 15. januar 1996 med hjemmel i lov 20. desember 1974 nr. 73 om dyrevern § 22 og § 30, jfr. kgl.res. 19. november 1976 nr. 3371. Endret 17 nov 1998 nr. 1078, 25 april 2003 nr. 615, 9 jan 2004 nr. 48.

Kapittel I. Almennelige bestemmelser

§ 1. Formål

Formålet med forskriften er å sikre at dyr som omfattes av denne forskriften får forsvarlig behandling og ikke utsettes for unødig smerte og lidelse.

§ 2. Virkeområde

Forskriften omfatter forsøk med dyr, samt avl, oppdrett og hold av dyr som skal benyttes i forsøk.

Forskriften gjelder selv om det benyttes beroligende, bedøvende eller smertestillende midler i forsøket, herunder forsøk som utføres på totalanestestet dyr som avlives mens det fortsatt er bevisstløst.

Unntatt er:

- behandling og inngrep som gjøres i klinisk veterinærvirksomhet etter anerkjente metoder.
- enkel identitetsmerking av dyr, uttak av blodprøver og oppsamling av naturlige sekreter og ekskretorer dersom det ikke er grunn til å anta at forsøket vil påvirke dyrets normale livsutfoldelse eller medføre annet enn helt forbigående lett smerte eller ubehag.
- forsøk som angår avl/oppdrett, føring og miljø (husdyr og akvatiske organismer) hvis det ikke er grunn til å anta at forsøket vil medføre en ufysiologisk tilstand hos forsøksdyret.

I tvilstilfeller avgjør forsøksdyrutvalget om en type forsøk kommer inn under forskriften.

§ 3. Definisjoner

I denne forskriften menes med

forsøksdyr: levende pattedyr, inkludert embryonale former og fosterstadier, fugl, fisk, krypdyr, amfibier, med deres frittlevende forstadier, samt tifotkreps. Befruktede egg er unntatt fra forskriften.

forsøk: bruk av dyr for å vinne kunnskap av biologisk, psykologisk, etologisk, fysikalsk eller kjemisk art, også når dette er et nødvendig ledd i den utdannelsen en institusjon gir. Bruk av dyr i produksjon av reagenser som antigen og antistoff o.l., rutinediagnostikk, kontrollvirksomhet og etablering av transgene stammer, regnes som forsøk.

utvalg for forsøk med dyr/forsøksdyrutvalget: offentlig oppnevnt utvalg med myndighet til å vurdere, godkjenne og kontrollere forsøk med dyr som omfattes av denne forskriften.

forsøksdyravdeling: lokaler som er godkjent av forsøksdyrutvalget for bruk til dyreforsøk.

feltforsøk: forsøk utenfor godkjent forsøksdyravdeling.

avls-/oppdrettsvirksomhet: virksomhet hvor det avles/oppdrettes dyr med henblikk på bruk i forsøk.

forsyningsvirksomhet: virksomhet, bortsett fra avls/oppdrettsvirksomhet, som skaffer dyr til veie for bruk i forsøk.

gjenbruk: gjentatt bruk av dyr til nye og selvstendige forsøk, hvor et annet dyr kunne ha vært benyttet i stedet.

Kapittel II. Godkjenning, tillatelser, ansvarshavende

§ 4. Godkjenning av forsøksdyravdeling

Forsøksdyravdeling skal godkjennes av forsøksdyrutvalget før avdelingen tas i bruk. Godkjenningsdokument utstedt av forsøksdyrutvalget skal henges opp på et lett synlig sted i avdelingen.

Planer for nye forsøksdyravdelinger eller vesentlige ominnredninger av eksisterende forsøksdyravdelinger skal forelegges forsøksdyrutvalget. Godkjenning skal kun gis dersom standard, utstyr, bemanning og rutiner er tilrettelagt slik at det ikke går ut over dyrenes helse eller trivsel.

Forsøksdyrutvalget kan sette de vilkår det finner nødvendig for godkjenningen.

§ 5. Godkjenning og registrering av avls-/oppdretts- og forsyningsvirksomhet

Avls-/oppdretts- og forsyningsvirksomhet, herunder den som er ansvarlig for virksomheten, skal godkjennes av og registreres hos forsøksdyrutvalget. Forsøksdyrutvalget kan sette de vilkår det finner nødvendig for godkjenningen.

§ 6. Godkjenning av ansvarshavende ved institusjon eller bedrift

Enhver forsøksdyravdeling skal ha en ansvarshavende. Den ansvarshavende skal godkjennes av forsøksdyrutvalget etter søknad fra institusjon/bedrift. Godkjenningen kan gis for inntil 4 år om gangen.

Som ansvarshavende kan godkjennes en person med universitets- eller høyskoleutdanning med slik fagkrets forsøksdyrutvalget finner tilfredsstillende og med erfaring fra dyreforsøk. Forsøksdyrutvalget kan også godkjenne person uten universitets- eller høyskoleutdanning dersom vedkommende kan dokumentere annen kompetanse som forsøksdyrutvalget finner tilfredsstillende. Ansvarshavende må ha sin arbeidsplass ved den institusjon/bedrift hvor hun/han er ansvarshavende.

Ansvarshavende skal ha gjennomgått kurs i forsøksdyrkunnskap etter opplegg godkjent av Mattilsynet og plikter å holde sine faglige kunnskaper og ferdigheter ved like. Relevant faglitteratur skal være tilgjengelig på avdelingen.

Gjenoppnevning som ansvarshavende kan gjøres avhengig av slik faglig oppfølging.

0 Endret ved forskrifter 25 april 2003 nr. 615, 9 jan 2004 nr. 48.

§ 7. Krav om tillatelse

Alle som skal utføre forsøk med dyr som omfattes av forskriften, skal innhente tillatelse fra forsøksdyrutvalget eller fra en person dette utvalget har bemyndiget.

Forsøksdyrutvalget kan sette generelle og/eller spesielle vilkår for tillatelsen.

Dyreforsøk med unntak av feltforsøk, skal bare foregå i lokaler godkjent av forsøksdyrutvalget. Dersom spesielle forhold ligger til grunn, kan forsøksdyrutvalget tillate gjennomføring av forsøk utenfor nevnte lokaler.

§ 8. Generelt vilkår for tillatelse til forsøk

Forsøk med dyr må ikke finne sted med mindre det dreier seg om ervervelse av kunnskap som tar berettigede samfunnsmessige eller vitenskapelige hensyn.

Ved forsøk som antas å påføre dyret smerte, og der formålet med forsøket er til hinder for at det kan benyttes bedøvelse eller smertestillende midler, må det stilles særskilte krav til forsøkets vitenskapelige eller praktiske nytteverdi.

Tillatelse til å utføre forsøk med dyr skal bare gis dersom annen vitenskapelig tilfredsstillende metode som ikke krever bruk av dyr, ikke er anvendelig i praksis.

Det påligger den som søker om å gjennomføre et dyreforsøk, å utrede de alternative metoder som eksisterer og å redegjøre for disse i søknaden.

§ 9. Tillatelse til institusjon eller bedrift til å utføre forsøk

Tillatelse til å utføre forsøk kan etter søknad gis til institusjon eller bedrift som har godkjent forsøksdyravdeling under ledelse av godkjent ansvarshavende.

Tillatelsen skal angi hvilke dyrearter som kan benyttes.

Tillatelse kan gis for inntil 4 år om gangen og kan trekkes tilbake med umiddelbar virkning, dersom betingelsene for godkjenning er endret eller ikke lenger er til stede.

§ 10. Tillatelse til feltforsøk

Tillatelse til å utføre feltforsøk eller andre forsøk utenfor fast godkjent forsøksdyravdeling kan etter søknad gis til institusjon, bedrift og til enkeltpersoner. Utvalget kan kreve at en annen person enn den som får tillatelsen, skal delta i eller overvære forsøket.

Søkeren må opplyse om formålet, type forsøk, omfanget, herunder hvilke dyrearter og antallet individer av hver art, varigheten av det planlagte forsøket, samt hvor feltforsøket skal finne sted. Søkeren skal for øvrig gi de opplysninger forsøksdyrutvalget til enhver tid bestemmer.

Tillatelse kan gis for inntil 2 år, men kan trekkes tilbake med øyeblikkelig virkning, dersom betingelsene for godkjenningen er endret eller ikke lenger er til stede.

§ 11. Ansvarshavendes oppgaver

Ansvarshavende plikter å føre tilsyn med at forsøksdyrvirksomheten innenfor institusjonen/bedriften drives i samsvar med lov og forskrift samt vilkår som ellers måtte være fastsatt av forsøksdyrutvalget. Forsøksdyrutvalget kan delegere retten til å godkjenne forsøk som faller innenfor den ramme institusjonens/bedriftens godkjenningsdokument angir, til ansvarshavende.

Personer som planlegger å utføre dyreforsøk, skal sende søknad til ansvarshavende på fastlagt skjema og med vedlagt forsøksplan. De skal gi de opplysninger forsøksdyrutvalget til enhver tid har bestemt, herunder formål, type, omfang, hvilke dyrearter og hvor mange individer av hver art, samt varighet. Ansvarshavende skal innen en uke etter godkjenning, sende forsøksdyrutvalget gjenpart av godkjent søknad påført prosjektnummer for forsøk som, etter ansvarshavendes vurdering, faller innenfor den ramme institusjonens/bedriftens godkjenningsdokument angir.

Forsøk må ikke påbegynnes før opplegget er godkjent av forsøksdyrutvalget eller ansvarshavende.

Hvis ansvarshavende er i tvil om forsøket ligger innenfor rammen av det godkjenningsdokumentet som er gitt, eller av andre grunner finner det vanskelig å ta beslutning, skal søknaden oversendes forsøksdyrutvalget til avgjørelse sammen med en begrunnelse.

Forsøksutvalget kan etter innstilling fra ansvarshavende gi den enkelte institusjon/bedrift godkjenning til bruk av forsøksdyr i forbindelse med rutinediagnostikk, produksjon av

biologiske produkter og i sin kontrollvirksomhet. Forsøksdyrutvalget kan sette nødvendige vilkår for slik godkjenning.

Ansvarshavendes egne forsøk skal også alltid på forhånd godkjennes av forsøksdyrutvalget.

Planer om forsøk som antas å medføre vedvarende eller betydelig smerte, skal behandles særskilt av forsøksdyrutvalget. Ingen tillatelse til slike forsøk på dyr kan gis for mer enn 2 år av gangen.

Kapittel III. Stell av dyr, planlegging og gjennomføring av forsøk

§ 12. *Stell av og tilsyn med forsøksdyr*

Alle dyr som benyttes, eller er beregnet på å bli benyttet i forsøk, herunder avlsdyr, skal gis de oppstallings- og miljøforhold, den grad av bevegelsesfrihet og det fôr og vann som er nødvendig for deres helse og trivsel. Oppstallings- og miljøforholdene skal minst oppfylle retningslinjene i appendiks A i Europarådets Forsøksdyrkonvensjon av 18. mars 1986.

Dyrene skal minst ha daglig tilsyn, og de skal stelles og tilses nøye og så ofte som nødvendig. Dette innebærer også en beredskap/vaktordning utenom ordinær arbeidstid.

Personer som steller eller fører tilsyn med forsøksdyr, skal ha gjennomgått opplæring etter opplegg godkjent av Mattilsynet.

Enhver forsøksdyravdeling som ikke har veterinær eller fiskehelsebiolog som ansvarshavende, skal ha knyttet til seg en navngitt veterinær eller fiskehelsebiolog som skal gi råd om dyrenes oppstalling, miljø og behandling. Vedkommende skal oppfylle kompetansekrav som Mattilsynet stiller. Fiskehelsebiolog kan bare inneha denne funksjonen i avdelinger som utelukkende oppstaller akvatiske dyr (unntatt sjøpattedyr).

0 Endret ved forskrifter 17 nov 1998 nr. 1078, 25 april 2003 nr. 615, 9 jan 2004 nr. 48.

§ 13. *Planlegging og gjennomføring av forsøk*

Personer som planlegger eller utfører forsøk, skal ha gjennomgått opplæring etter opplegg godkjent av Mattilsynet.

Forsøk skal planlegges, gjennomføres og kvalitetssikres slik at det ikke brukes flere dyr enn absolutt nødvendig. Dyrene skal ikke utsettes for unødig lidelse. Hvis metodene er uprøvd eller det er usikkert hvor mange dyr som vil bli brukt, skal det foretas pilotforsøk. I tvilstilfeller avgjør forsøksdyrutvalget om dyrene i forsøket vil utsettes for unødig lidelse.

Viltarter som ikke lett lar seg temme, skal ikke holdes i fangenskap lenger enn nødvendig.

For dyr i forsøksdyravdelinger og hvor dette er mulig også under feltforsøk, skal det føres kort for hvert bur med dyr som benyttes i forsøk. Kortet skal angi forskernes navn, ankomstdato for dyret (dyrene), dato for forsøkets start og løpende registrering av alle inngrep. Videre skal angis om dyret har vært benyttet i tidligere forsøk med angivelse av startdato for første forsøk.

0 Endret ved forskrifter 25 april 2003 nr. 615, 9 jan 2004 nr. 48.

§ 14. *Gjennomføring av smertevoldende forsøk*

Ved forsøk som må antas å være forbundet med smerte, skal det nyttes bedøvelse med mindre formålet med forsøket er til hinder for dette og forsøksdyrutvalget har gitt særskilt tillatelse til å unnlate bedøvelse. Forsøk skal ikke påbegynnes før bedøvelsen har virket etter sin hensikt og skal avsluttes før denne virkningen er opphørt.

Når det må antas at dyret er påført smerte, skal det gis smertestillende midler med mindre formålet med forsøket er til hinder for dette og forsøksdyrutvalget har gitt særskilt tillatelse til å unnlate bruk av smertestillende midler. Dersom uforutsett smerte ikke kan lindres, skal dyret avlives umiddelbart.

Hvis det er grunn til å anta at smerten ved forsøket ikke overskrider smerten ved bedøvingen, kan bedøving unnlates.

Blodprøvetaking fra hjertet samt injeksjoner i hjertet skal foregå under total bedøvelse. Dyret skal holdes totalt bedøvet inntil det avlives, med mindre forsøksdyrutvalget har gitt særskilt tillatelse til at dyret kan våkne av bedøvelsen.

§ 15. Gjenbruk av forsøksdyr

Dyr som har vært brukt i forsøk som må antas å ha medført lidelse, skal ikke nyttes i nye forsøk som medfører annet enn ubetydelig smerte eller ubehag.

Ansvarshavende avgjør om dyr brukt i forsøk skal avlives, eller om de kan brukes til nye forsøk. For ville dyr som er brukt i forsøk skal frisetting vurderes.

§ 16. Avliving av forsøksdyr

Avliving av forsøksdyr skal utføres slik at dyret ikke påføres unødig lidelse. Eventuell avblødning av dyr skal foregå under total bedøvelse. Avliving av dyr herunder avlivingsmetode skal være en del av det godkjente forsøksopplegg.

Kapittel IV. Journalføring, merking av og opprinnelse for forsøksdyr

§ 17. Journaler

Alle forsøksdyravdelinger skal føre dagjournal. I journalen skal føres opplysninger om mottak av dyr, leverandør, art, antall og anvendelse med henvisning til prosjektnummer. Særlige opplysninger om dyrenes status ved ankomst føres i egen rubrikk. I tillegg skal det føres logg som løpende registerer alle dyr som kommer inn i avdelingen, hva dyrene er brukt til og om de eventuelt føres ut av avdelingen igjen.

I enhver avls-/oppdrettsvirksomhet skal det føres journal over alle avlsdyr med opplysninger om helse og fødsler, dato for mottak/levering av dyr, antall dyr som mottas/leveres og navn og adresse på leverandør/mottaker. I alle forsyningsvirksomheter skal det føres journal som angir arter og antall dyr som formidles, hvem som har levert dyrene og navn og adresse til mottaker. Særlige opplysninger av betydning for dyrenes helse og velbefinnende føres i egen merknadsrubrikk. Journalen skal oppbevares i minst tre år etter siste notering.

§ 18. Merking av hund og katt

Hund og katt skal merkes individuelt. Merkingen skal være varig og skal foretas straks dyret er avvent eller første gang det tas inn i lokalene til leverandøren eller forsøksdyravdelingen. Merking skal foregå slik at dyret utsettes for minst mulig ubehag.

Det skal føres journal som angir identiteten for hver enkelt hund og katt som er oppstallet. Dersom umerkede hunder eller katter overføres fra et godkjent lokale til et annet, skal de ledsages av identitetspapirer.

§ 19. Krav om særskilt opprinnelse for forsøksdyr

Følgende arter skal dersom de skal brukes til forsøk i godkjent forsøksdyravdeling, være anskaffet direkte eller indirekte fra godkjent avls-/oppdretts- eller forsyningsvirksomhet:

Dyrearter

Norsk betegnelse	Latinsk betegnelse
Mus	Mus musculus
Rotte	Rattus norvegicus
Marsvin	Cavia porcellus
Syrisk hamster	Mesocricetus auratus
Mongolsk ørkenrotte	Meriones unguiculatus
Kanin	Oryctolagus cuniculus
Hund	Canis familiaris
Katt	Felis catus

Landbruksdepartementet kan føre opp nye arter eller stryke arter på denne listen.

Eierløse eller forvillede husdyr skal ikke brukes til forsøk.

Kapittel V. Administrative bestemmelser

§ 20. Inspeksjon

Forsøksdyrutvalget, eller personer det utpeker, kan til enhver tid inspisere lokaler som nevnt i §§ 4 og 5, alle dyr som holdes der, samt overvære forsøk.

§ 21. Klage

Forsøksdyrutvalgets vedtak kan påklages til det sentrale Mattilsynet.

0 Endret ved forskrifter 17 nov 1998 nr. 1078, 9 jan 2004 nr. 48.

§ 22. Dispensasjon

Ansvarshavende kan dispensere fra kravet om gjennomgått kurs/opplæring i forsøksdyrkunnskap i § 6, § 12 og § 13 for personer som gjennom arbeid med forsøksdyr før denne forskriften trådte i kraft, har ervervet seg kompetanse og erfaring som oppfyller de kriteriene¹ som er gitt av Landbruksdepartementet.

0 Endret ved forskrifter 17 nov 1998 nr. 1078, 25 april 2003 nr. 615.

1 Kriteriene angitt i delegeringsvedtak av 13. mars 1997 nr. 359.

§ 23. Instruks for forsøksdyrutvalget

Mattilsynet skal utarbeide instruks for Forsøksdyrutvalgets arbeid.

0 Endret ved forskrifter 17 nov 1998 nr. 1078 tidligere § 24, 9 jan 2004 nr. 48.

§ 24. Rapporter og årsberetning

Institusjon, bedrift og person som har fått tillatelse til å utføre forsøk med levende dyr, skal innen 1. mars sende rapport på særskilt skjema til forsøksdyrutvalget om de forsøkene som er utført i foregående kalenderår.

Forsøksdyrutvalget skal innen 1. juni sende beretning om sin virksomhet i foregående kalenderår til Mattilsynet. Som vedlegg til beretningen skal minst gis de statistiske opplysninger som er nedfelt i appendiks B i Europarådets forsøksdyrkonvensjon av 18. mars 1986.

0 Endret ved forskrifter 17 nov 1998 nr. 1078, tidligere § 25, 9 jan 2004 nr. 48.

§ 25. Straffebestemmelser

Overtredelse av denne forskriften eller bestemmelser gitt i medhold av den, er straffbar i henhold til lov 20. desember 1974 nr. 73 om dyrevern § 31.

0 Endret ved forskrift 17 nov 1998 nr. 1078, tidligere § 26.

§ 26. Ikrafttreden og overgangsbestemmelser

Denne forskriften trer i kraft 1. februar 1996.

Fra samme dato oppheves forskrift av 22. desember 1977 nr. 3409 om biologiske forsøk med dyr.

Bestemmelsene i § 5 om godkjenning/registrering av avls-/oppdretts- og forsyningsvirksomhet trer i kraft 1. juli 1997. Bestemmelsene i §§ 6, 12 og 13 om kurs/opplæring i forsøksdyrkunnskap trer i kraft 1. juli 1998, med unntak for personer som i henhold til § 12 tredje ledd steller eller fører tilsyn med forsøksdyr, hvor bestemmelsen trer i kraft 1. juli 1999.

0 Endret ved forskrift 17 nov 1998 nr. 1078, tidligere § 27.